

SAVUKOSKEN KUNTA

Vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2028-2029 taloussuunnitelman laadintaohje

Kunnanhallitus 25.5.2026 § 145

SISÄLLYSLUETTELO

1	laadintaprosessi ja aikataulutus	2
2	Talousarvion ja -suunnitelman lähtökohdat.....	3
3	Talousarvion rakenne	5
4	Määrärahojen ja tuloerien laskentaperusteet.....	6
5	Riskienhallinta ja sisäinen valvonta	8

1 LAADINTAPROSESSI JA AIKATAULUTUS

Savukosken kunnan hallintosäännön 62 § mukaan kunnanhallitus hyväksyy suunnittelukehyykset ja talousarvion laadintaohjeet. Toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa.

Savukosken talousarvion laadinnan lähtökohta on kuntastrategia, vuoden 2025 tilinpäätös, vuoden 2026 alkuvuoden toteuma ja koko vuoden 2026 ennuste.

Tällä ohjeella annetaan talousarvion laadinnalle perusteet eli aikataulu, strategiset perusteet, taloudelliset lähtökohdat sekä käytännön ohjeita.

Aikataulu:

- Talousarvion alustavat luvut syötetään järjestelmään **14.9.2026** mennessä.
- Lautakuntien talousarvioesitykset ja investointisuunnitelma sekä tekstiosa tulee olla hyväksyttynä **30.09.2026** mennessä.
- Talousarvioesitys käsitellään hallituksessa **marraskuun** aikana.

Talousarvioesitys viedään kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi **joulukuussa**.

Yleiset laadinnanperusteet:

Kunnan talousarvio ja taloussuunnitelma laaditaan kaudelle **2027–2029**. Vuosi 2027 on talousarviovuosi ja kaksi seuraavaa vuotta ovat suunnitelmavuosia.

Talousarvio ja –suunnitelma laaditaan ja esitetään ilman arvonlisäveroa sekä tulojen että menojen osalta. Talousarvio- ja suunnitelmavuosien luvut tulee esittää **100 euron** tarkkuudella.

Talousarvio laaditaan **Pro Economica-ohjelman budjetoinnilla** lautakuntatasolla. Hallintokunnat syöttävät luvut järjestelmään.

2 TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT

Kuntalaki: Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on myös hyväksyttävä taloussuunnitelma suunnittelukaudeksi. Suunnitelmakausi kattaa vuodet 2027–2029. Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kunnan taloussuunnittelu ja lähtökohtatilanne:

Savukosken kunnan vuoden 2025 vahvistamaton tilinpäätös on 31 417 euroa ylijäämäinen. Edellinen tilikausi (2024) oli alijäämäinen, joten kunnan taloudessa on edelleen rakenteellista epätasapainoa, joka edellyttää suunnitelmallista sopeuttamista tulevina vuosina. Taloussuunnittelussa on otettava huomioon kuntalain mukainen velvollisuus kattaa mahdollinen alijäämä neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Talousarvion ja -suunnitelman laadinnassa tulee noudattaa kunnanvaltuuston 20.10.2025 § 81 päättämää talouden ja palveluiden tasapainottamissuunnitelmaa.

Valtuuston hyväksymä tasapainottamissuunnitelma perustuu siihen, että kunnan taloudellinen tilanne on heikentynyt, ja ilman sopeuttamistoimenpiteitä talous muodostuisi edelleen merkittävästi alijäämäiseksi. Tavoitteena on, että kunnan talous saadaan tasapainoon ja tilinpäätös muodostuu ylijäämäiseksi sekä että kunta kykenee varautumaan valtiosuukien muutoksiin.

Talousarvion valmistelussa tulee huomioida valtuuston hyväksymät, kaikkia toimialoja koskevat talouden sopeuttamistoimenpiteet. Toimenpiteet kohdistuvat laajasti kunnan palveluihin ja toimintaan, ja niiden toteuttaminen edellyttää sitoutumista kaikilta toimialoilta.

Sopeuttamistoimien lähtökohtana on menojen vähentäminen ja tulojen lisääminen sekä toiminnan järjestäminen uudelleen siten, että palvelut voidaan turvata mahdollisimman laajasti käytettävissä olevilla resursseilla. Toimenpiteillä voi olla vaikutuksia toimintaan ja henkilöstöön, mutta suunnitelmassa on pyritty välttämään irtisanomisia ja painottamaan muita keinoja.

Taloussuunnittelussa on huomioitava realistisesti verotulojen ja valtionosuuksien kehitysnäkymät sekä se, että harkinnanvaraiseen valtionosuuden korotukseen liittyy edellytys talouden tasapainottamista koskevan toimenpidesuunnitelman toteuttamisesta.

Taloussuunnitelmassa tulee osoittaa, miten valtuuston hyväksymät toimenpiteet vaikuttavat talouden tasapainoon ja alijäämän kattamiseen sekä miten niiden toteutumista seurataan. Suunnitelman tulee olla uskottava ja perustua ajantasaiseen taloustietoon.

Taloussuunnitelman tulee olla tasapainossa tai ylijäämäinen.

Kuntastrategia: Kuntastrategiassa päätetään kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista (Kuntalaki 37 §). Talousarvio ja -suunnitelma tulee laatia niin, että ne toteuttavat kuntastrategiaa (kuntalaki 110 §). Tästä syystä talousarviossa esitetään kuntastrategiassa asetetut tavoitteet ja erityisesti kyseiselle talousarviovuodelle asetetut välitavoitteet.

Uuden kuntastrategian (2026–2029) valmistelu on käynnistetty syksyllä 2025, ja valmistelussa hyödynnetään kuntalaisten näkemyksiä sekä arvioidaan kunnan nykytilaa ja tulevia toimintaympäristön muutoksia.

Savukosken kuntastrategia 2022-2025 laadittiin osallistuvasti kuntalaisia kuunnellen. Strategian perustana ovat paikalliset arvot: luonnonvarakulttuuri, kiireettömyys ja yhteisöllisyys ja sen päämäärinä kestävyys, saulaisuus ja elävä kunta.

Kuntalaisten osallistuminen Savukoskella: Savukosken kunnassa on ollut käytössä osallistuva budjetointi. Tämän toimintamallin avulla kunta haluaa vahvistaa kuntalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa paikalliseen päätöksentekoon ja palveluiden kehittämiseen.

Osallistuva budjetointi toteutetaan kunnanhallituksen ohjauksessa, ja siihen on varattu vuosittain 10 000 euron määräraha. Kuntalaiset voivat tehdä ehdotuksia, jotka liittyvät kunnan palveluiden ja elinympäristön kehittämiseen. Kunta tiedottaa osallistuvan budjetoinnin toteutuksesta ja aikataulusta erikseen.

3 TALOUSARVION RAKENNE

Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, tuloslaskelman, investointien ja rahoituksen näkökulmista:

Käyttötalousoosassa asetetaan palveluille ja hallinnolle tavoitteet ja budjetoidaan niiden toteuttamisessa tarvittavat menot ja tulot.

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin.

Investointiosassa budjetoidaan investointisuunnitelmat, niiden kustannusarviot, tavoitteet, rahoitusosuudet sekä lainat ja toteutumassa oleva omaisuuden myynti. Tässä huomioidaan myös investointien jaksottuminen suunnitelmavuosille.

Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Tekstiosassa perustellaan talousarvio ja taloussuunnitelma sekä tavoitteet ja niiden seurannassa käytettävät mittarit. Perusteluissa ilmenevät mm. toiminnan muutosten vaikutukset menoihin ja tuloihin, sekä suurimmat hankinnat.

4 MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOERIEN LASKENTAPERUSTEET

Menot

Palkat:

Vuoden 2027 vakinaisen henkilöstön palkkakulut lasketaan elokuun 2026 palkkatietojen perusteella. Palkkasihteeri toimittaa tarvittavat palkkatiedot talousarvion laatijoille elokuun loppuun mennessä. Myös suunnitelmavuosien 2028 ja 2029 palkkakulut arvioidaan vuoden 2026 palkkatason mukaan.

Sijaisten palkat arvioidaan **erikseen ja perustellaan** tekstiosassa.

Muut henkilöstömenot:

Budjetointiohjelma sisältää laskentakaavat, jotka laskevat henkilösivukulut voimassa olevien sivukulu- ja eläkemaksuprosenttien mukaan.

Kiinteistöt:

Pidämme kunnan rakennukset ja rakennelmat hyvässä kunnossa. Remontoidaan ja korjataan kiinteistöjä, reittejä sekä kohteita, jotka kunta omistaa, hallinnoi tai on muuten sopinut pitävänsä kunnossa. Huolletaan kunnan omistama kuntorata kesä- ja talvikuntoon. Kartoitetaan myytävät ja vuokrattavat kiinteistöt ja kehitetään verkosto eri kohteiden kunnostamiseen.

Vuokrat:

Kunnan perimät vuokrat ja taksat tarkistetaan vastaamaan yleistä kustannusten nousua ja investointikustannuksia vastaavaksi.

Sisäiset ja laskennalliset erät:

Sisäiset erät sisällytetään lautakuntien talousarvion määrärahaan tai tuloarvioon. Näitä ovat sisäiset vuokrat, ateria-, siivous- ja kiinteistöpalvelut, palkka-, talous-, ict- ja hallintomenot. Sisäisistä vuokrasta on laskettava kiinteistökohtaiset vuokrat käypien kustannusten mukaisesti sisältäen leasing-maksut ja mahdolliset pääomakulut. Sisäisiin vuokriin ja palveluihin ei saa sisällyttää katetta.

Tulot

Muut korvaukset:

Käyttötalouteen lisätään merkittävät mahdolliset tuet ja avustukset lautakunnan toimesta. Näitä on mm. mahdollisten projektien vahvistetut tulot.

Myynti- ja maksutulot:

Myynti- ja maksutulojen muutokset on ilmoitettava ja perusteltava tekstiosassa.

Muut tulot:

Muihin tuloihin merkitään mm. merkittävät tiedossa olevat poistetun käyttöomaisuuden myyntituotot.

Investoinnit ja kalustohankinnat

Investointeja ovat yli 10 000 euron rakennus- ja peruskorjausinvestoinnit, kalustohankinnat tai muut pitkävaikutteiset menot (mm. investointiluonteiset hankkeet). Pienemmät hankinnat kirjataan pääsääntöisesti käyttötalouteen vuosikuluksi. Rajan mukaisesti määritellään, varataanko kalusto- tai tarvikehankintaan määräraha käyttötalouteen vai investointiosaan.

Tilojen perus- sekä vuosikorjausten osalta on määrärahatarpeet ja esitykset perusteluineen toimitettava tekniselle johtajalle ja käsiteltävä lautakunnassa budjettiesityksen yhteydessä.

Tulevia investointeja:

- Puhdasvesisäiliö perävaunulla 2027 10 000 €
- Yleiskaavan laatiminen 2027 25 000 € ja 2028 25 000 €

Konserniyhtiöt, kuntayhtymät ja tytäryhtiöiden talouteen liittyvät:

Merkittävien tytäryhtiöiden, osakkuusyhtiöiden ja kuntayhtymien on ilmoitettava **28.8.2026** mennessä arviot tiedossa olevista merkittävistä taloudellisista muutoksista mm. liikevaihdossa, tilikauden voitto/tappio, pitkäaikaisten lainojen lisäykset, investoinnit ja henkilöstömuutokset.

5 RISKIENHALLINTA JA SISÄINEN VALVONTA

Savukosken kunnanvaltuusto on hyväksynyt (Kvalt 29.04.2026 § 25) Savukosken kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet.

Riskienhallinnan suunnittelu ja seuranta Savukosken kunnassa: Kuntakonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit sekä vahinkoriskit (tai muu kunnan määrittelemä ryhmittely). Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sisäisiä tai ulkoisia riskejä. Riskienhallintaa toteutetaan talousarvion (ja merkittävien päätösten) valmistelun yhteydessä.

Kunnanhallituksen alaisten toimielinten ja konserniyhteisöjen (tai kunnan organisaation mukaiset) tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Kunnanhallitus (tai muu taho) kokoaa näiden perusteella koko kuntakonsernia koskevan riskianalyysin ja menettelytavat merkittävimpien riskien hallitsemiseksi.

Toimielimet ja konserniyhteisöt raportoivat merkittävistä riskeistään ja riskien hallinnan kehittämisestä osana toiminnan ja talouden seurantaa ja raportointia.

Taloussuunnitelmassa tulee huomioida ainakin seuraavat riskit:

- **Verotulojen vaihtelu:** Arvioi, miten mahdolliset muutokset verotuloissa vaikuttavat toimintaan. Esitä tarvittaessa vaihtoehtoisia skenaarioita ja sopeuttamistoimia.
- **Valtionosuuksien muutokset:** Arvioi mahdolliset muutokset valtionosuuksissa ja niiden vaikutus yksikön rahoitukseen. Hyödynnä saatavilla olevia ennusteita ja osallistu tarvittaessa asiantuntijatyöhön.
- **Sähköyhtiö:** Savukosken kunta omistaa osuuksia sähköyhtiöstä, jonka toimintaan liittyy sähkön tuotanto ja myynti. Taloussuunnitelmassa tulee arvioida sähkön markkinahinnan mahdollinen vaihtelu ja sen vaikutus kunnan saamiin tuottoihin. Huomioi, että sähkötuloihin liittyy markkinariski, eikä talousarviota tule rakentaa sähkötulojen varaan.
- **TE-uudistus ja taloussuunnittelu:** TE-uudistus siirsi työvoimapalvelujen järjestämisvastuun kunnille vuoden 2025 alussa. Savukosken kunta kuuluu Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueeseen, joka vastaa palvelujen järjestämisestä. Uudistus sisältää taloudellisia ja toiminnallisia riskejä, kuten kustannusten ylittymisen tai palvelujen järjestämisen epävarmuuden. Nämä riskit tulee huomioida ja arvioida osana taloussuunnittelua sekä varautua niihin esimerkiksi riittävillä määrärahoilla ja seurannalla.
- **Rahoitus ja -korkoriski:** Tulevina vuosina tulee varautua leasing-sopimusten korkoriskeihin sekä niiden päättymiseen ja jäännösarvon (1,5 miljoonaa euroa) rahoittamiseen.

Sisäinen valvonta taloussuunnittelussa:

Sisäinen valvonta on olennainen osa Savukosken kunnan johtamista, joka on määritelty hallintosäännön 72 pykälässä. Sen avulla varmistetaan, että toiminta on lainmukaista, taloudellista ja tavoitteellista. Se tukee myös riskienhallintaa ja auttaa saavuttamaan asetetut päämäärät.

Talousarvion ja taloussuunnitelman laadinnassa sisäinen valvonta ja riskienhallinta kytkeytyvät erityisesti tavoitteiden asettamiseen, määrärahojen suunnitteluun, toiminnan seurantaan sekä poikkeamien reagointiin. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tulee olla kokonaisvaltaista ja niiden tulee toteutua kaikissa kunnan toiminnoissa ja organisaation tasoilla.

Lautakuntien ja toimialojen tulee talousarviota valmistellessaan arvioida toimintaympäristöön, talouteen, henkilöstöön, palvelutuotantoon ja tietojärjestelmiin liittyviä riskejä. Riskienhallinnan arviointi tulee kattaa sekä sisäiset että ulkoiset riskit.

Sisäinen valvonta toteutuu osana päivittäistä johtamista ja toimintaa. Talousarvion valmistelussa tulee huolehtia siitä, että:

- tavoitteet ja määrärahat perustuvat realistisiin ja ajantasaisiin tietoihin,
- vastuut, toimivaltuudet ja raportointikäytännöt ovat selkeästi määriteltä, sekä
- talouden ja toiminnan toteutumista seurataan säännöllisesti ja poikkeamiin reagoidaan viivytyksettä.